

**SESJA POLSKO-NIEMIECKIEJ KOMISJI HISTORYCZNEJ
W ERFURCIE**

W dniach od 16 do 19 lutego odbyła się w Erfurcie V Sesja Polsko-Niemieckiej Komisji Historycznej pod przewodnictwem prof. dr. K. Piwarskiego i prof. dr. G. Schilferta. Podobnie jak w czasie poprzedniej sesji, odbytej w maju ubiegłego roku w Krakowie, gdzie centralnym punktem obrad była dyskusja nad zachodnioniemieckim *Ostforschung*, tak i tym razem sesję zainaugurowało posiedzenie naukowe poświęcone stosunkowi niemieckiej socjaldemokracji do sprawy polskiej.

Wygłoszone zostały referaty: B. Szerer na temat stosunku niemieckiej socjaldemokracji do sprawy polskiej do 1914 r. wraz z koreferatem J. Uhlmanna; F. H. Gentzena o niemieckiej socjaldemokracji i sprawie polskiej od 1914 r. do chwili obecnej; H. Zielińskiego o niektórych aspektach stosunku niemieckiej socjaldemokracji do sprawy polskiej w okresie pierwszej wojny światowej i po jej zakończeniu; J. Schmerbacha o stosunku Komunistycznej Partii Niemiec do sprawy polskiej w końcu lat dwudziestych i na początku trzydziestych, uzupełniony koreferatem B. Dopieraty, tyczącym się zwłaszcza sytuacji na Pomorzu Zachodnim; F. Schmidta o tzw. *Seeligergemeinde*. Do protokołu oddano referat B. Rakowskiego na temat stosunku SPD do Polski Ludowej. Referaty uzupełniła dyskusja, specjalnie żywa przy roztrząsaniu roli sprawy polskiej w polityce socjaldemokracji przed pierwszą wojną światową. Zarówno historycy polscy, jak i niemieccy zgodnie uznawali, że stosunek socjaldemokracji niemieckiej do sprawy polskiej jest bardzo ważnym elementem przy formowaniu jej ogólnej oceny, toteż potrzebne są dalsze badania na ten temat, szczególnie dla okresu międzywojennego i lat ostatnich.

Następną część obrad poświęcono wzajemnemu zapoznaniu się ze stanem badań historycznych w obu krajach w ciągu ostatniego roku, szczególnie jeśli chodzi o problemy stykowe polsko-niemieckie, oraz omówieniu wyników współpracy historyków Polski i NRD w ubiegłym roku i wytyczeniu planów wspólnych prac na najbliższą przyszłość.

Zgodnie z ustalonym poprzednio trybem zagadnienia te dyskutowano częściowo na posiedzeniach plenarnych, częściowo na podkomisjach, przy czym liczbę ostatnich zwiększono, organizując obok istniejących dotychczas Podkomisji Śląskiej i Archiwalnej Podkomisję Pomorską. Tak więc na Podkomisji Archiwalnej postanowiono w najbliższym okresie rozpocząć systematyczną rejestrację poloników w poszczególnych archiwach NRD oraz germaników w Polsce. Posunięto także znacznie naprzód sprawę wymiany archiwaliów między obu krajami. Podkomisja Śląska ustaliła formy współpracy historyków polskich i niemieckich w zakresie przygotowania wydawnictwa źródeł do dziejów powstań śląskich. Ze strony niemieckiej zobowiązano Niemieckie Centralne Archiwum w Merseburgu do dostarczenia historykom polskim

regestów wybranych fascykułów, które mogłyby być pomocne przy tym wydawnictwie; część tego materiału została już przekazana stronie polskiej. Historycy niemieccy obiecali także pomoc przy opracowywaniu poszczególnych tomów. W związku z planowanym przez Zakład Historii Śląska Instytutu Historii PAN przygotowaniem *Historii Śląska* w okresie drugiej połowy XIX i pierwszej XX w. historycy niemieccy podjęli kilka prac o charakterze pomocniczym. M. in. przygotowana została praca o stosunku KPD do sprawy polskiej, zaawansowane są prace o stanowisku SPD do sprawy polskiej przed pierwszą wojną światową oraz o Śląsku w ramach gospodarki niemieckiej w czasie republiki weimarskiej. Ze strony polskiej zgłoszono zapotrzebowanie na przygotowanie kilku dalszych prac, przede wszystkim z zakresu historii ruchu robotniczego, stosunków gospodarczych i kulturalnych. Uznano także za potrzebne dokładniejsze informowanie historyków niemieckich o stanie badań polskich nad historią Śląska. Wskazane wydało się także publikowanie niektórych wydawnictw polskich dotyczących się dziejów Śląska w tłumaczeniu niemieckim w NRD.

Warto podkreślić, że w pracach Komisji coraz większą rolę odgrywają przygotowywane wspólnie prace naukowe. Dobiegają końca prace nad zbiorem studiów z dziejów stosunków polsko-saskich w czasie wojny północnej, który ma się ukazać jako pierwszy tom wydawnictw Komisji. Zaprojektowano następnie jako drugi tom zbiór studiów do dziejów stosunków polsko-niemieckich w latach 1795—1918. Rozwijają się także wspólne prace nad działalnością hakaty. Historycy polscy zobowiązali się również udzielić pomocy przy zaprojektowanym w NRD wydaniu dokumentów do historii powstania granicy na Odrze i Nysie. Obie strony zgłosiły także gotowość wzajemnej pomocy przy pracach bibliograficznych, szczególnie jeśli chodzi o materiał z trudniej dostępnych czasopism i wydawnictw regionalnych.

Historycy niemieccy postanowili przyłączyć się do obwołu uroczystości *Millennium* w Polsce. Ich pierwszym wkładem ma być przygotowanie rozprawy poświęconej oświetlaniu przez zachodnioniemiecką historiografię problemu stosunków polsko-niemieckich w XV w. Ze swej strony historycy polscy zapowiedzieli czynny udział w uroczystościach związanych z dziesięcioleciem istnienia NRD.

Następne posiedzenie Komisji Historycznej Polsko-Niemieckiej ma się odbyć w styczniu 1960 r. we Wrocławiu.

Józef Gierowski

PRACOWNIA WROCLAWSKA ZAKŁADU ATLASU HISTORYCZNEGO W LATACH 1957 i 1958

Od kilku lat pracownicy ZAH Instytutu Historii zamieszkali w Krakowie, Lublinie, Łodzi i Wrocławiu prowadzą studia nad atlasem historycznym Polski w dobie Sejmu Czteroletniego, zapoczątkowane już w okresie międzywojennym przez uczniów prof. Semkowicza. Na obszarze Śląska są one głównym zadaniem 4-osobowego zespołu Pracowni Wrocławskiej. Zespół ten był w ubiegłym okresie nieco licniejszy, zmalał jednak po przeprowadzonej reorganizacji. Obecnie składa się — poza kierownikiem — z samych młodych ludzi.

W latach poprzedzających okres sprawozdawczy w centrum uwagi zespołu były kwerendy materiałowe, opracowania kartotek, publikacje ważniejszych źródeł, studia oceniające wartość pruskich spisów ludnościowych z lat 1741—1850, opracowania szczegółowych map gęstości zaludnienia w latach 1787 i 1819 oraz tekstów związanych z nimi komentarzy. Te prace wstępne zorientowały badaczy w zasobach